

ODTÜ
METU

ODTÜ PSİKOLOJİ BÖLÜM BÜLTENİ

SAYI 7

TEMMUZ - AĞUSTOS - EYLÜL 2018

Dopdolu bir içerikle
yeni sayımız!

BU SAYIDA:

Araştırmacılığın Alanı Genişlerken Garavel Usta'nın Arif'e Öğüdünü Hatırlamak	1
Doç. Dr. Emre Selçuk	
Bölümden Haberler!	2-3
Bunları Biliyor Muydunuz?	3
Ödüller ve Başarılar	4
Yayınlar	4
Kongre Sunumları ve Konferanslar	4
Tezler	5
Dört Cevapta Doktora Tezim	6-7
Projeler	8
Mezunlar: Kim, Nerede?	9

Araştırmacılığın Alanı Genişlerken Garavel Usta'nın Arif'e Öğüdünü Hatırlamak

Bölümümüz öğretim üyelerinden değerli hocamız **Doç. Dr. Emre Selçuk**, genç araştırmacı adaylarını bekleyen fırsatlarla ilgili görüşlerini bizimle paylaştı.

Doktora ve yüksek lisanslarını yapmakta olan meslektaş ve arkadaşarımla sohbetlerimizde konu sıklıkla hayatlarıyla ne yapmak istediklerine geliyor. Zihinlerini haklı olarak zaman zaman meşgul eden bir soruyu masaya yatırıyoruz: "Araştırma yapmayı seviyorum ama akademide kalmak istemezsem araştırma yapmaya dayanan profesyonel bir kariyerim olabilir mi?" Bültenimiz vesilesiyle konusu açıldığında bu soruya verdiğim cevabı izninizle görüşünüze açmak istiyorum. Evet, doktora eğitiminizle akademi dışında da bir kariyer yapabilirsiniz ve psikoloji araştırmacıları için eşine geçmişte hiç rastlanmamış sayıda ve farklılıkta fırsatlar karşı karşıyasınız!

Günümüzdeki baş döndürücü teknolojik ve ekonomik değişimlerin hepimiz farkındayız ama bunun psikoloji araştırmaları için ne anlama geldiğini belki işin içinde olduğumuz için pek tartışmıyoruz. (Bir hatırlatma olarak Aslı Hoca'mızın konunun önemini enfes bir şekilde özetleyen bülten yazısını tekrar ziyaret etmenizi öneririm.) Artık günümüzde inanılmaz hızla veri üretiliyor. Taktığınız saat, takip ettiğiniz sosyal medya, alışveriş yaptığınız web sitesi, sağlık hizmeti aldığınız hastane, çalıştığınız iş yeri durmadan insan davranışına ilişkin veri kaydediyor. Tüm bu veriler insan davranışını günlük hayattaki haliyle anlamlandırabilmemiz için bizi bekliyor. Hem de örneklem büyüklüğü ve özelliklerinin getirdiği sınırlamaları, grup ortalamalarından bireylere genellemenin imkânsızlıklarını yerle bir ederek. Büyük veri olarak adlandırılan bu yapıyı analiz etme, anlamlandırma ve bu yolla insanlara daha mutlu ve sağlıklı yaşayabilmeleri için yardımcı olma noktasında davranış bilimciler ve özellikle psikoloji araştırmacılarına çok iş düşüyor. Bu yükün omuzlanmasında akademi elbette aktif olarak yer alacak ancak tek başına olmayacak (Hatta belki en önemli oyuncu bile olmayacak).

Bugün Google, Amazon, Apple, Facebook gibi şirketlerin bünyesinde çok sayıda doktoralı davranış bilimci görmek mümkün. Ülkemizde de hem KOBİ hem büyük işletmeler düzeyinde artık bu vasıflarda araştırmacılar istihdam edilmeye başlanıyor. Bir şirkette çalışmak istemiyorum, kendi projesi kendi işimi kurarak yürütmek istiyorum diyorsanız da ülkemizde yeni KOBİ geliştirme destekleri arasında büyük veri analitiği öncelikli teşvik alanları arasında!

Kariyerine yeni başlamış bir araştırmacı olarak, tüm bu gelişmeleri kucaklayabilmek için ne yapmak lazım? İşte burada sözü Garavel Usta'ya bırakmak gerekiyor. Üstat, Arif'i dünyayı kurtarmaya azmettirirken ihtiyacı olanları bir bir sıralıyor (Dersi bizzat üstattan dinlemek isteyenler için <https://www.youtube.com/watch?v=J-JstXk4M>): "Teknik, irade, hırs, konsantrasyon, hız, denge, zamanlama, bilgi, deneyim, disiplin, istek, dirayet." Garavel Usta'yı takiben yapılan faktör analizleri azmin dört bileşeni olduğunu gösteriyor: Yapmak istediğiniz işe **ilginiz, merakınız ve tutkunuz olması**, bu iş üzerinde **sebat ederek çalışmanız**, yaptığınızın bir **amacı** olduğunu hissetmeniz ve karşınıza ne zorluk çıkarsa çıksın **umudunuza** koruyarak çalışmaya devam etmeniz.

Sağlam adımlarla yetişen yeni araştırmacılar olarak önünüzde tek değil, birbirinden heyecanlı birçok yol var. Hangisini seçerseniz seçin, yolunuz açık olsun...

Doç. Dr. Emre Selçuk

Editör:
Ar. Gör. Gizem Fındık

E-posta:
psynews@metu.edu.tr

Bölümden Haberler!

15 Eylül'de ODTÜ Mezunlar Günü'nü hep birlikte neşeye kutladık. 10, 20, 30 ve 40 yıllık mezunlarımız madalyalarını aldılar!

Bölümden Haberler!

Bölümümüz öğretim üyelerinden Prof. Dr. Nebi Sümer emekliye ayrılmış bulunmaktadır. 19 yıldır ODTÜ Psikoloji Bölümü bünyesinde bölüm başkanlığı dahil birçok görevi üstlenmiş ve hem bölümümüze hem de psikoloji alanına sayısız katkıda bulunmuş olan saygıdeğer hocamıza teşekkürlerimizi sunuyor, Sabancı Üniversitesi'nde devam ettireceği akademik yaşamında başarılarının devamını diliyoruz.

Bölümümüz öğretim üyelerinden Doç. Dr. Ahmet Uysal ODTÜ Psikoloji ailesinden ayrılmış bulunmaktadır. Yaptığı çalışmalarla Sosyal Psikoloji alanına değerli katkılarda bulunan hocamız, akademik yaşamına bir süreliğine Stanford Üniversitesi'nde devam edecektir. Ahmet Hocamıza, ODTÜ Psikoloji bölümüne yaptığı katkılar için teşekkür ediyor, yeni akademik yaşamında da başarılarının devam etmesini diliyoruz.

Bölümümüz idari personellerinden İdari İşler Sorumlusu Faik Tunç emekliye ayrılmış bulunmaktadır. Bu görevi kendisinin yerine bölümümüz idari personellerinden Erdem Bey ile Nagehan Hanım devralmışlardır. Erdem Bey ile Nagehan Hanım'a yeni görevlerinde başarılar diliyoruz. Uzun yıllardır görevini başarıyla yerine getiren Faik Bey'e teşekkürlerimizi sunar, yeni yaşamında mutluluklar dileriz.

Bunları Biliyor Muydunuz?

Dr. Öğr. Görevlisi Bahar Öz Hocamızın bizimle paylaşmış olduğu, yakın zamanda yayımlanmış araştırmaların sonuçlarına göre;

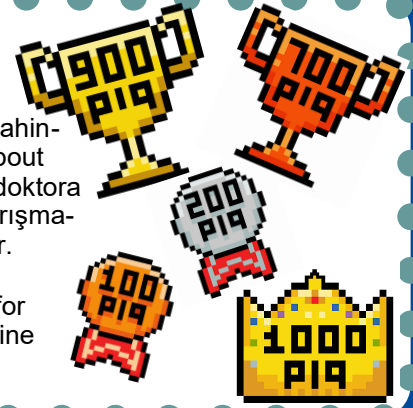
- * Çocukların farklı yönlerden akan trafik bilgisini değerlendirerek aynı anda stratejik karar verip bu akışa uyma ile ilgili becerileri 7-8 yaşlarından itibaren kazanmaya başladıklarını,
- * Çocuklara öğretmenler veya ebeveynler tarafından verilen trafik güvenliği eğitimlerinin, çocukların güvenlik tutum ve davranışlarında 9 kata kadar iyileşme sağladığını,
- * Her 2 ebeveynden 1'inin çocuklara trafik davranışlarının doğrudan anlatılmasının önemli olduğuna inanmasına rağmen, fırsatı varken sadece her 10 ebeveynden 1'inin bunu gerçekten yaptığını,
- * Çocuk oto koltuklarına ait emniyet kemerlerinin bağlanmasının yönergelere uygun şekilde yapılmadığında çocuklar için fayda sağlamayıp zarara yol açtığını,

biliyor muydunuz?

Ödüller ve Başarılar

- Bölümümüz Doktora öğrencilerinden Buse Gönül'ün, Dr. Öğr. Üyesi Başak Şahin-Acar danışmanlığında yürüttüğü "How Children and Their Parents Reason about Inequalities in the Context of Social Class: A Mixed-Methods Study" başlıklı doktora tezi MAXQDA yazılımı tarafından düzenlenen "Research for Change" adlı yarışmada ödül alan projeler arasına girmiş ve proje yazılım sponsorluğu kazanmıştır.
- Gelişim Psikolojisi doktora öğrencilerimizden Zeynep Ertekin SRC D Society for Research in Child Development tarafından her yıl sadece 4 doktora öğrencisine verilen 2018 Patrice L. Engle Dissertation Grant kazanmıştır.

Yayınlar

- Çalışkan-Sarı, A. ve Şahin-Acar, B. (2018). Annenin Ebeveyn Tutumlarının ve Çocuğun Annesinin Tutumlarıyla İlgili Algısının Çocuğun Duygu Tanıma Becerilerindeki Rolü. *Nesne*, 6(12), p. 27-50. DOI: 10.7816/nesne-06-12-02
- Elibol-Pekaslan, N., & Şahin-Acar, B. (2018). The use of episodic and semantic memory systems in classroom context regarding time delay and college experience, *Applied Cognitive Psychology*, p. 1-13. <https://dx.doi.org/10.1002/acp.3447>
- Işık, H., Şahin-Acar, B., ve Özen-Çıplak, A. (2018). Anne-ergen çiftlerinin toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili algısının içerik analizi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 21(41), p. 41-46.
- Sakallı-Uğurlu, N., Türkoğlu, B., Kuzlak, A., & Gupta, A. (2018). Stereotypes of single and married women and men in Turkish culture. *Current Psychology*. <https://doi.org/10.1007/s12144-018-9920-9>

Kongre Sunumları ve Konferanslar

- Arslan B., & Öz B. (August 26-30, 2018). Role of Dispositional Affect on Coping Strategies of Turkish Drivers. Oral presentation at the 20th Congress of the International Ergonomics Association (IEA 2018).
- Güner G., Tümer E., Öztürk İ., & Öz B. (August 26-30, 2018). Does Traffic Safety Climate Perception of Drivers Differ Depending on Their Traffic System Resilience and Driving Skills Evaluation?. Oral presentation at the 20th Congress of the International Ergonomics Association (IEA 2018).
- Öztürk İ., Güner G., & Tümer E. (August 26-30, 2018). The Root Causes of a Train Accident: Lac-Mégantic Rail Disaster. Poster presentation at the 20th Congress of the International Ergonomics Association (IEA 2018).
- Öztürk İ., Mevsim R., & Kınık A. (August 26-30, 2018). Ermenek Mine Accident in Turkey: The Root Causes of a Disaster. Poster presentation at the 20th Congress of the International Ergonomics Association (IEA 2018).
- Yalcın, A. & Bilgic R. (2018). The Moderating Influences of Role Identifications on the Cross-domain Effects of WFC. Oral Presentation at International Society for the Study of Work&Organizational Values (ISSWOV 2018), July 1-4 2018, Trieste, Italy.

Bir önceki sayıya yetişemeyenler:

- Yalcın, A. & Bilgic R. (2018). An Examination of the Relationships Among Job Characteristics, Work Support and Autonomous Work Motivation: The Role of Basic Need Satisfaction as a Mediator. Poster Presented at 29th International Congress of Applied Psychology (ICAP 2018), June 26-30 2018, Montreal, QC, U.S.A.

Tezler

- Prof. Dr. Faruk Gençöz danışmanlığındaki Seray Akça “Interpretative phenomenological analysis of disgust in traumatic experiences” başlıklı lisans sonrası doktora tezini,
- Prof. Dr. Özlem Bozo Özen danışmanlığındaki Kerim Selvi “Exploring men’s body image concerns and predisposing factors for muscle dysmorphia in the framework of self-determination theory” başlıklı lisans sonrası doktora tezini,
- Prof. Dr. Özlem Bozo Özen danışmanlığındaki Zulal Törenli Kaya “Predictors of maternal prenatal attachment and pregnancy adaptation in women conceived via assisted reproductive techniques: A mixed method study” başlıklı lisans sonrası doktora tezini,
- Prof. Dr. Hürol Fıfıloğlu danışmanlığındaki Gizem Ateş “Associated factors of subjective well-being in married individuals: Online infidelity tendency, gender roles, and marital satisfaction” başlıklı lisans sonrası doktora tezini,
- Prof. Dr. Türker Özkan danışmanlığındaki Burcu Tekeş “The effect of implementation intentions on speeding behavior” başlıklı doktora tezini,
- Dr. Öğr. Üyesi Banu Cingöz Ulu danışmanlığındaki Gülden Sayılan “Worldviews and ideological orientation: An integration of polarity theory, dual process model, and moral foundations theory” başlıklı doktora tezini,
- Prof. Dr. Türker Özkan danışmanlığındaki Yıldız Burcu Özuzun “Division of dual motivational system in deviance regulation by achievement goal orientations: An examination of young adults’ behavioral intention and willingness of having high Cgpa” başlıklı yüksek lisans tezini,
- Prof. Dr. Türker Özkan danışmanlığındaki Öykü Yaman “Cultural changes in Turkish society: A comparative study through literature of past and today” başlıklı yüksek lisans tezini,
- Prof. Dr. Sibel Kazak Berument danışmanlığındaki Sema Erel Gözağaç “Academic achievement and peer relationship of children in care: The moderator role of temperament and social support” başlıklı yüksek lisans tezini,
- Prof. Dr. Sibel Kazak Berument danışmanlığındaki Burcu Halise Tatar “Why young children use electronic media? Maternal attitudes and competence” başlıklı yüksek lisans tezini,
- Prof. Dr. Sibel Kazak Berument danışmanlığındaki Gözde Babaoğlu “Employed mothers’ work-family conflict and child outcomes: Mediating role of parenting” başlıklı yüksek lisans tezini,
- Prof. Dr. Faruk Gençöz danışmanlığındaki Selin Uçar “Experiencing grief by individuals who lost their father during early childhood” başlıklı yüksek lisans tezini,
- Doç. Dr. Emre Selçuk danışmanlığındaki Kadir Cem Unaran “Familial factors behind early adulthood humor” başlıklı yüksek lisans tezini,
- Dr. Öğr. Üyesi Bahar Öz danışmanlığındaki Burcu Arslan “Traffic locus of control and driver coping styles: The moderating role of dispositional affect” başlıklı yüksek lisans tezini,
- Dr. Öğr. Üyesi Bahar Öz danışmanlığındaki Şerife Yılmaz “Development of the Professional Driver Behavior Questionnaire” başlıklı yüksek lisans tezini,

başarıyla sunmuşlardır. Kendilerini ve danışmanlarını tebrik ediyoruz.

DÖRT CEVAPTA DOKTORA TEZİM

Ad Soyad: Dr. Burcu Tekeş

Başlık: Hız Yapma Davranışı Üzerinde Niyet Aşılamanın Etkisi: Bir Simülator Çalışması

Konu Neydi? Tezimde insanların davranışlarını istenilen yönde değiştirmeyi hedefleyen bir deneysel manipülasyon olan niyet aşılamanın hız yapma üzerindeki etkisini ele aldım. Ayrıca niyet aşılama hedefin türüne bağlı olarak yaklaşma ve uzaklaşma olmak üzere ikiye ayırıp davranış değişikliği yaratmak için uygun olan hedef türünü belirlemeyi amaçladım.

Nasıl Çalışıldı? Örneklemi 18-28 yaş arasında, ehliyet sahibi olup aktif araç kullanan üniversite öğrencileri oluşturdu. Katılımcılardan İnsan Faktörü laboratuvarına gelerek sürücülük simülatoründe hazırladığım sürüş senaryosunu kullanmaları ve kendi-bildirim türündeki ölçekleri yanıtlamaları istendi. Sonrasında niyet aşılama manipülasyonu olan "niyete yönelik yardım cetveli" uygulandı. İki haftalık zaman aralığından sonra aynı katılımcılar tekrar laboratuvara davet edilerek tekrar ölçümleri alındı.

Ne Bulundu? Uygulama sonunda yaklaşma türünde hedef belirleyen grubun daha az hız yaptıkları bulguları. Ayrıca, yavaşları içeren senaryolarda uzaklaşma türü hedeflerin daha fazla işe yaradığı bulguları.

Neden Önemli? Çalışmada uyarlanmış olan niyete yönelik yardım cetvelinin pratik, masrafsız ve zaman almayan bir yöntem oluşu sebebiyle sürücülerin yeni ehliyet alma sürecine kolayca dahil edilebileceği ve hız yapma davranışlarını azaltmasına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Ad Soyad: Dr. Gizem Ateş

Başlık: Evli Bireylerde Öznel İyi Oluşla İlişkili Faktörler: İnternet Üzerinden Aldatma Eğilimi, Cinsiyet Roller ve Evlilik Doyumu

Konu Neydi? Bu çalışmada temel olarak evli bireylerin, halk arasında mutluluk da denilen, öznel iyi oluşları ile ilişkili faktörleri açıkladım. Bunun için, öznel iyi oluşun, internet üzerinden aldatma eğilimi, cinsiyet rolleri (erkeksilik ve kadınsılık) ve evlilik doyumu ile ilişkilerini araştırdım.

Nasıl Çalışıldı? 24-62 yaşları arasında olan ve herhangi bir psikolojik rahatsızlığı olmayan 319 evli bireye anket çalışması yaptım.

Ne Bulundu? Evlilik doyumu yüksek bireylerin, aldatma eğilimi yüksek olduğunda öznel iyi oluşları daha düşüktü. Fakat evliliğinde mutsuz olan bireyler için aldatma eğiliminin yüksek ya da düşük olması öznel iyi oluşlarını etkilemiyordu. Ayrıca, kadınsılık rolü yüksek olan (kadın-erkek) evli bireylerin internet üzerinden aldatma eğiliminin düşük olduğunu, böylece öznel iyi oluşlarının yüksek olduğunu buldum. Fakat erkeksilik rolü yüksek olan evli bireylerin inter-

net üzerinden aldatma eğilimiyle bir ilişkisi yoktu.

Neden Önemli? Yüksek evlilik doyumu internet üzerinden aldatma eğiliminin bireylerin mutlulukları ile ilişkisinde kilit unsur olarak bulunduğu için, psikoterapistler internet üzerinden aldatma eğilimi sorunuyla gelen danışanlarının evliliklerinden ne kadar doyum aldıklarını sorgulamalarını sağlayabilir, seanslarda evlilik doyumunu artırmaya yönelik uygulamalarda bulunabilir. Ayrıca, psikoterapistler danışanlarının kadınsılığın barındırdığı özellikleri daha kaliteli romantik ilişkiler kurmaları adına danışanlarının farkındalıklarını artırmada yardımcı olabilir.

DÖRT CEVAPTA DOKTORA TEZİM

Ad Soyad: Dr. Kerim Selvi

Başlık: Erkeklerde Beden İmajı Kaygısı ve Kas Algı Bozukluğunun Öz-Belirleme Kuramı Çerçevesinde Araştırılması

Konu Neydi? Bu çalışmada erkeklerin beden görünümüne ilişkin kaygılarının derinlemesine anlaşılması ve kas algı bozukluğuna zemin hazırlayan etmenlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Nasıl Çalışıldı? İlk olarak, anket uygulaması ile elde edilen beden görünümüne ilişkin veriler kadın ve erkek katılımcılar arasında karşılaştırılmış, erkeklerin beden imajı kaygılarının hangi bakımdan farklılaştığı incelenmiştir. Sonrasında, düzenli vücut geliştirme aktivitesi yapan altı erkek katılımcı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş, elde edilen veriler yorumlayıcı fenomenolojik analiz yöntemi ile incelenmiş ve vücut geliştirme aktivitesinin altında yatan motivasyonlar belirlenmeye çalışılmıştır. Son olarak, düzenli vücut geliştirme aktivitesi içerisinde yer alan erkek katılımcılardan anket uygulaması ile veriler toplanmış, kas algı bozukluğunun yordayıcıları temel psikolojik ihtiyaçlar (özerklik, yetkinlik, ilişkisellik) bağlamında araştırılmıştır.

Ne Bulundu? Bu tezin bulguları (1) erkeklerin kadınlarla benzer düzeyde beden görünümüne ilişkin kaygı yaşadıklarını ancak kaygılarının kaslı görünmekle ilişkili olduğunu, (2) sahip olunan aşağılık hislerini ve karşılanmamış temel psikolojik ihtiyaçları kaslı bir vücut ile telafi etme çabasının kısa vadede olumlu sonuçlar doğursa da uzun vadede kas algı bozukluğu gibi psikopatolojik sonuçlar ortaya çıkarabileceğini göstermiştir.

Neden Önemli? Bu çalışma ile birlikte ilk defa aşağılık hislerinin ve karşılanmamış temel psikolojik ihtiyaçların kas algı bozukluğuna zemin hazırlayan etmenler olduğu gösterilmiştir. Böylece, bu bozukluğun ve hatta yeme bozuklukları gibi vücut görünümü ilişkili olan diğer psikolojik bozuklukların tedavi sürecinde aşağılık hisleri ile karşılanmamış temel psikolojik ihtiyaçlara odaklanmanın önemi gün yüzüne çıkarılmıştır.

Ad Soyad: Dr. Zulal Törenli Kaya

Başlık: Yardımcı Üreme Teknikleriyle Gebe Kalan Kadınların Gebelik Dönemi Bağlanması ve Gebelik Uyumunu Yordayan Etkenler: Bir Karma Yöntem Araştırması

Konu Neydi? Bu doktora tezinin amacı, yardımcı üreme teknikleriyle oluşan gebeliklerde anne adaylarının psikolojik durumu hakkında bilgi sahibi olmaktır.

Nasıl Çalışıldı? Üç çalışmadan oluşan karma yöntemli bir araştırma yürütülmüştür.

Ne Bulundu? İlk çalışmada, yardımcı üreme teknikleriyle gebe kalan kadınların toplam motivasyon düzeyleri ile kimlik ve sosyal baskı alt boyutları bakımından daha yüksek motivasyona sahip olduğu; ikinci çalışmada, arkadaşlar tarafından algılanan sosyal desteğin gebelik stresi ve gebelik adaptasyonu arasındaki olumsuz ilişkide tampon görevi gördüğü, fakat ebeveynlik motivasyonunun yüksek olduğu durumlarda anne adaylarının "aşırı korumacı" prenatal bağlanma stilleri sergilediği; son çalışmada ise, kadınların infertilite ve tedavi sürecine dair "boş tenek" gibi hissettiği, gebelik sürecini "ya

kaybedersem?" duygusuyla geçirdiği ve anneliğe dair düşüdülerinde "hayal kırıklığı ve umut" u bir arada yaşadığı görülmüştür.

Neden Önemli? Çalışma bulguları, spontan gebeliklere kıyasla bu grubun daha farklı psikolojik ihtiyaçları olduğuna işaret etmektedir. Bu kadınların bebekleriyle daha sağlıklı bir prenatal ilişki kurabilmesi için arkadaş desteğine, eşi ve aile bireyleri tarafından anlaşılmasına ve terapi süreciyle ebeveyn olmaya dair yüksek beklentilerinin, gebelik öncesi yaşam olaylarının ve gebelik dönemindeki kaygı ve korkularının ele alınmasına ihtiyaç duymasının önüne çıkan bulgularındandır.

BÖLÜMÜMÜZDEN PROJELER

Uyarıcı Düzeyi Uyumluluk Oranı Etkisinin Resim-Kelime Doğrulama Görevi ile İncelenmesi

Proje Yürütücüsü:

Doç. Dr. Mine Mısırlısoy

Proje Yüksek Lisans Asistanları:

Hilal Tanyaş
Özge Bozkurt

Araştırmacı:

Doç. Dr. Nart Bedin Atalay

Proje Lisans Asistanları:

Cem Demir
Hakan Mehmet Çolak

Proje Özeti

Bu projenin amacı, seçici dikkat görevlerinden biri olan Stroop görevi ile uyarıcı düzeyi uyumluluk oranı (UDUO) etkisi altında yatan bilişsel süreçleri incelemektir. Stroop görevinde değişik renklerde yazılmış renk kelimeleri kullanılmakta ve katılımcılardan kelimenin anlamını dikkate almadan rengini söylemeleri beklenmektedir. Uyarıcının bir boyutunun bastırılmasını ve diğer boyutunun işlenmesini gerektiren bu görev bir seçici dikkat görevidir. Katılımcılardan Stroop uyarıcısının rengini söylemeleri istendiğinde uyumsuz ve uyumlu uyarıcılar arasında gözlemlenen tepki süresi ve hata oranı farkı Stroop etkisi olarak adlandırılmıştır.

Stroop etkisinin değişiminin incelenmesi, kelime okuma ve rengi söylemenin cevap üzerindeki etkilerinin nasıl değiştiğinin gözlemlenmesine; dolayısıyla da seçici dikkat süreçlerinin kontrolünün araştırılmasına olanak sağlar. Seçici dikkat süreçlerinin kontrolünü gösteren bulgulardan birisi uyarıcı düzeyi uyumluluk oranı etkisidir. Jacoby ve arkadaşlarının çalışmasında uyarıcıların yarısı %80 oranında uyumlu (renk ve kelime aynı) olarak diğer yarısı ise %80 oranında uyumsuz (renk ve kelime farklı) olarak aynı deney oturumunda seçkisiz bir biçimde sunulmuştur. Çalışmanın sonuçlarına göre Stroop etkisinin çoğunlukla uyumlu uyarıcılarda,

çoğunlukla uyumsuz uyarıcılara kıyasla, daha büyük olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuç, farklı uyarıcı türleri için farklı bilişsel kontrol stratejileri kullanılabildiğini ve bunun otomatik olarak yönlendirilebildiğini göstermiştir. Bu görüşe karşıt olarak, Schmidt (2013; Schmidt ve Besner, 2008) uyarıcı düzeyi uyumluluk oranı etkisinin altında uyarıcı-tepki öğrenme işlemlerinin yattığını iddia etmektedir.

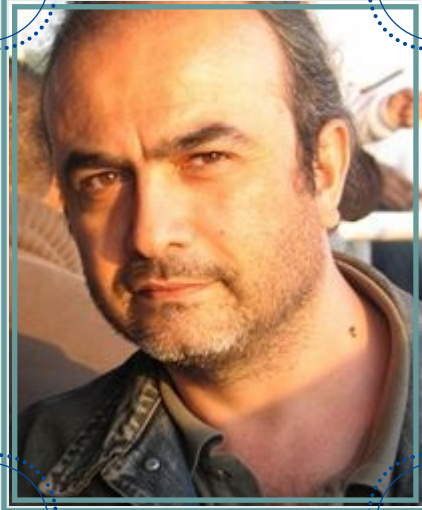
Proje kapsamında renk-kelime ve/veya resim-kelime uyarıcılarının boyutlarının farklı zamanlarda sunulmasının UDUO etkisini değiştirip değiştirmediği seçici dikkat gerektiren (Stroop görevi) ve gerektirmeyen görevlerle (resim/renk-kelime doğrulama görevi) incelenmektedir. Bu sayede, UDUO etkisinin altında otomatik kontrol süreçlerinin mi, uyarıcı tepki öğrenme süreçlerinin mi, yoksa her ikisinin birden mi yatıyor olduğuna dair kanıtlar elde edilecektir.

Proje kapsamındaki deneyler bir bütün olarak; birbirini takip edecek ve biri diğerinin kontrolü olacak şekilde sekiz deney tasarlanmıştır. Projede veri toplama süreci biten deneyler analiz edilmekte, diğer deneyler ise Bilişsel Psikoloji Laboratuvarı'nda yürütülmeye devam etmektedir.

MEZUNLARIMIZ: Kim, Nerede?

Cem GÜLTEKİN

- ◇ **Mezuniyet Yılı:** 1988
- ◇ **Çalıştığı Kurum:** Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)
- ◇ **İlgi/Çalışma Alanları:** Susam Sokağı projesi, Dış haber editörlüğü, Savaş muhabirliği, Belgesel yapıcılığı/ yönetmenliği
- ◇ **Bulunduğu Şehir:** Ankara
- ◇ **İletişim Bilgileri:**
 - ◇ **Telefon:** 0533 488 6177

Psikoloji Öğrencilerine Tavsiyesi:

Psikoloji bölümünde yalnızca lisans derecesine sahip olmanın sizi hayatta istediğiniz yere getirmeyebileceğinin bilincine, psikolojinin ilgilendiğiniz bir alt dalında yurtiçinde ya da yurtdışında en azından yüksek lisans yapmanız kesin olarak tavsiye olunur...

- ◇ **Mezuniyet Yılı:** 2000
- ◇ **Çalıştığı Kurum:** T.C. Adalet Bakanlığı Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, Çocuk ve Aile Mahkemeleri
- ◇ **İlgi/Çalışma Alanları:** Çocuk, ergen ve yetişkinde suçlu davranış, Alkol ve madde bağımlılığı, (Sosyal) Toplumsal dinamiklerin bireyin depresyon/mutluluk düzeyine etkisi, Hayat boyu öğrenme ve kişisel gelişim
- ◇ **Bulunduğu Şehir:** Zonguldak
- ◇ **İletişim Bilgileri:**
 - ◇ **E-posta:** mail4umit@gmail.com / ab177288@adalet.gov.tr
 - ◇ **Telefon:** 0542 515 1977

Ümit ALACALI

